

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ

“

Ντορίνα Παπαλιού

«Τη φαντασία δεν μπορεί να σου την πάρει κανείς»

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Μπράουν στις ΗΠΑ και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ. Το πιο πρόσφατο μυθιστόρημά της με τίτλο «Η φωνή στα χέρια της» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ικαρος

1. Ο κόσμος στα δικά σας μάτια προχωράει γρήγορα ή αργά;

«Εξαρτάται για ποιον κόσμο μιλάμε. Αν αναφερόμαστε στις αναπτυγμένες χώρες, νιώθει κανείς τα πράγματα να κινούνται γρήγορα. Αν στραφούμε όμως, για παράδειγμα, στην καθημερινότητα των γυναικών στο Αφγανιστάν, που ζουν μια πραγματικότητα που τους στερεί όλα τα δικαιώματα στη ζωή, πώς να μιλήσουμε καν για πρόοδο, αργή ή γρήγορη;».

2. Ο,τι είναι προοδευτικό σήμερα, γίνεται συντηρητικό στο μέλλον;

«Όλες οι ιδέες δοκιμάζονται, κρίνονται, όσες επιβιώνουν γίνονται μια μέρα το αυτονόητο, ενώ άλλες σβήνουν και επιζούν ως αναφορές στα βιβλία ιστορίας. Στην τέχνη ειδικά ο χρόνος είναι αμείλικτος. Νέες και πρωτοποριακές φόρμες τη μια μέρα, αργά ή γρήγορα βαπτίζονται ξεπερασμένες, αν δεν έχουν κάτι αυθεντικό και διαχρονικό».

3. Υπάρχει κάποιο πολιτικό γεγονός το οποίο να θεωρείτε ως εμπειρία που σας επηρέασε;

«Στα φοιτητικά μου χρόνια βρέθηκα για λίγο καιρό σε μια μικρή πόλη κοντά στο Σαράγεβο. Μέσα στα συντρίμια του πολέμου, σαν σκιές του εαυτού τους, κυκλοφορούσαν γυναίκες και γέροι. Φαντάστηκα τους νεαρούς άντρες που κάποτε ήταν εκεί μαζί τους, πατέρες, γιους, αδελφούς, τώρα παρόντες με την απουσία τους, νεκρούς ή διαλυμένους ανθρώπους. Τα παιδιά όμως έπαιζαν στα χαλάσματα, μπροστά σε τοίχους γαζωμένους από σφαίρες, δίνοντας την αίσθηση πως μπορούσαν ακόμη να ταξιδεύουν, σε έναν άλλον τόπο, μαγικό, της φαντασίας. Τη φαντασία δεν μπορεί να σου την πάρει κανείς. Οι σκέψεις που σε ταξιδεύουν είναι αυτό που σε κρατάει, όταν όλα γύρω σου καταρρέουν».

4. Εγκαταλείψατε κάποια πολιτική σας πεποίθηση στην πορεία του χρόνου;

«Δεν ταυτίστηκα ποτέ ψυχικά με κάποια πολιτική ιδεολογία. Πιστεύω ωστόσο στη δημοκρατία. Με όλα της τα τρωτά και τις ανισότητες, είναι το καθεστώς που περιορίζει λιγότερο τις ανθρώπινες ελευθερίες».

5. Ποιο θεωρείτε πως είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας μας;

«Το δίλημμα “μένω ή φεύγω” της νεότερης γενιάς».

6. Ησασταν ή όχι δημοφιλής στο σχολείο; Και τι σας έμαθε αυτό για τη ζωή;

«Είχα λίγους και στενούς φίλους. Αυτό συνεχίζω να κάνω ως σήμερα».

7. Υπάρχουν ακόμη ανατρεπτικές ιδέες;

«Όπως φαίνεται τόσο καλά στο *Πατέρες και γιοι* του Τουρκγκένιεφ, η άποψη για το ανατρεπτικό εξαρτάται τόσο πολύ από την οπτική της κάθε γενιάς. Ετσι, το ερώτημα δεν χωράει γενική απάντηση».

8. Ποιο βιβλίο σχετικά με την πολιτική θα συστήνατε ανεπιφύλακτα;

«Το 1984 του Τζορτζ Οργουελ. Μας δίνει με τον καλύτερο τρόπο, για όσους δεν το ζήσαμε, το πρόσωπο του ολοκληρωτισμού. Αρα, εξ αντιδιαστολής, τις αρετές της δημοκρατίας».

9. Με τι δεν έχετε συμφιλιωθεί ακόμη στη ζωή ή αργήσατε να συμφιλιωθείτε;

«Τον θάνατο».

10. Τι θα λέγατε πως απαντά καλύτερα στις υπαρξιακές μας**αγωνίες; Η φιλοσοφία; Η τέχνη; Η θρησκεία; Κάτι άλλο;**

«Οι περισσότερες θρησκείες προσπαθούν να απαλύνουν τον τρόμο μπροστά στη φθορά τάζοντας μια συνέχεια της ψυχής, τη νίκη πάνω στην ύλη. Κάποιες φιλοσοφικές σχολές μάς δίνουν ως αντίδοτο στον φόβο την άρνηση όσων είναι πέρα από τις άμεσες αισθήσεις μας. “Αν εγώ υπάρχω, ο θάνατος δεν υπάρχει. Αν υπάρχει ο θάνατος, δεν υπάρχω εγώ” έλεγε ο Επίκουρος. Η τέχνη ωστόσο ανάγει τις βεβαιότητες της θρησκείας ή της φιλοσοφίας σε ερωτήματα. Και τα ερωτήματα, δηλαδή η αβεβαιότητα, είναι κοντύτερα στην καθημερινή μας εμπειρία, παρά οτιδήποτε άλλο. Βέβαια, η τέχνη δεν είναι ένα πράγμα. Κάποιες μορφές της γιατρεύουν ή παρηγορούν ή δίνουν αποκούμπι στην ψυχή. Κάποιες άλλες είναι σκέτη διασκέδαση ή διακόσμηση ή και σκουπίδια. Κάποια έργα είναι μεγάλα, κάποια μέτρια, κάποια ασήμαντα ή και άθλια».

11. Ποιο πρόσωπο, ιστορικό ή από τον σύγχρονο κόσμο, θα επιλέγατε ως προνομιακό σας συνομιλητή;

«Αν συναντούσα τον Μπαχ, θα μου μιλούσε άραγε για την Ciaccona; Για τον κόσμο από τα εντονότερα συναισθήματα και τους βαθύτερους στοχασμούς που έχει καταγράψει με συγκλονιστική μαεστρία στο πέμπτο μέρος της δεύτερης παρτίτας για σόλο βιολί; Θα μου αποκάλυπτε τα μυστικά του κομματιού;».

12. Θα γυρνούσατε τον χρόνο πίσω; Και για ποιον λόγο;

«Ποτέ. Το άγνωστο, οι επιλογές, οι αποφάσεις χωρίς να ξέρεις τι θα βγει ως αποτέλεσμα, το ρίσκο... Αυτά είναι η ζωή. Αλίμονο αν ζούσαμε μια ζωή οργανωμένη με την ύστερη γνώση που δεν υπάρχει».

13. Ποια συμβουλή ζωής θα δίνατε στον έφηβο εαυτό σας;

«Να πορεύομαι περισσότερο με το συναίσθημα και το ένστικτο, για το δικό μου καλό, και λιγότερο με πρώτη προτεραιότητα να ικανοποιώ τις απαιτήσεις των άλλων».

14. Και ποιο ανάγνωσμα θα συστήνατε σε έναν έφηβο σήμερα;

«Το καλύτερο ανάγνωσμα είναι αυτό που θα τον οδηγήσει στο επόμενο ώστε να μπει το διάβασμα στη ζωή».

15. Θα συμφωνούσατε πως όλα, τελικά, είναι πολιτική;

«Ο πλανήτης θερμαίνεται και οι πολιτικοί ηγέτες αδυνατούν να συμφωνήσουν στα μέτρα που πρέπει να παρθούν. Αρα, αν σταθώ στο “όλα” που ρωτάτε και το σκεφτώ στην πιο ακραία του διάσταση, της απόλυτης καταστροφής, είτε μέσω της κλιματικής αλλαγής είτε μιας πυρηνικής καταστροφής, φυσικά ναι, όλα είναι πολιτική. Αλλά αυτό δεν ισχύει στο επίπεδο της καθημερινής ή πολλών όψεων της κοινωνικής μας ζωής. Ολοι μας έχουμε τεράστιο μερίδιο ευθύνης για τη ζωή μας. Το να το προβάλλουμε στην πολιτική είναι σαν να εκχωρούμε την ελευθερία μας».

Από το **αρχείο**
των Νέων ΕποχώνΜάριος Πλωρίτης
1 Αυγούστου 1999

Οι τύψεις

Το μεγαλύτερο έγκλημα των σταυροφόρων ήταν η άλωση της Κωνσταντινούπολης και η κατάλυση του βυζαντινού κράτους. ΠΟΙΟΣ αμφισβητεί, σήμερα, πως οι εκστρατείες εκείνες δεν είχαν τον «ιερό σκοπό» που είχαν κρεμάσει στις σημαίες τους; Ποιος αγνοεί πως ο (ανομολόγητος) στόχος τους ήταν η στρατιωτική και οικονομική κατάκτηση της Εγγύς Ανατολής;

(...)
Για τους ηγήτορες της Δύσης» το Βυζάντιο αποτελούσε αντίπαλο και μαγνήτη, πολύ πιο ισχυρό και επικερδή παρά οι Αγιοι Τόποι: Το Βατικανό βρισκόταν σε αδιάκοπη διαμάχη με την Ορθόδοξη Εκκλησία, και ορεγόταν να την καθυποτάξει και να προσπλυτίσει τους οπαδούς της στα δικά του δόγματα –με το αζημίωτο, βέβαια. Για τη Βενετία, το Βυζάντιο ήταν ο μεγαλύτερος κυματοθραύστης στην προσπάθειά της να κάνει τη Μεσόγειο όλη, «δική της θάλασσα» και πειθήνιο πελάτη του ναυτικού εμπορίου της.

(...)
ΒΕΒΑΙΑ, το βυζαντινό κράτος ήταν, τότε, σε άθλια κατάσταση, στρατιωτική και οικονομική, σπαραζόταν απ' τις διαμάχες των μνηστήρων του θρόνου και τις εξεγέρσεις των χωροδεσποτών. Ετσι, το ρεσάλτο των Φράγκων δεν βρήκε παρά ελάχιστη αντίσταση, και «η Πόλις εάλω» στις 12/4/1204.

Τίποτα, όμως, δεν δικαιολογεί τα τρομερά που ακολούθησαν την άλωσή της. Αρχίζοντας απ' την ακράτητη λεηλασία της. (...) Τρεις ολόκληρες μέρες, θρασυμανούσαν οι φόνοι, οι βιαιοσμοί, οι πυρπολήσεις, οι βεβηλώσεις εκκλησιών και μοναστηριών, οι καταστροφές αρχαιολογικών θησαυρών, μνημείων και πλήθους καλλιτεχνημάτων.

(...)
Η καταστροφή και η αρπαγή «υπό των του καλού ανεράστων βαρβάρων» (όπως λέει ο ιστορικός της άλωσης Νικήτας Χωνιάτης) ήταν τόσο, που ακόμα και οι ηγέτες τους αγανάκτησαν και ο υποκινητής της Σταυροφορίας Πάπας Ιννοκέντιος Γ' την καταδίκασε. Με τα λόγια, φυσικά. Κατά τα άλλα, πήρε αδιαμαρτύρητα το μερίδιό του απ' τα λάφυρα, και τα εδάφη που εποφθαλμιούσε... Για όλα αυτά τα αποτρόπαια, δεν περισσεύουν τύψεις στους σημερινούς απογόνους των «αθλητών του Χριστού»;

Επιλογή και επιμέλεια:
Γιάννης Θ. Διαμαντής